

Kotitaloustiedustelu 1985

Vapaa-ajan asunnot

25.7.1988

JOKA NELJÄNNELLÄ KOTITALOUDELLA OMA VAPAA-AJAN ASUNTO

Vuonna 1985 omisti 480 000 suomalaista kotitaloutta oman vapaa-ajan asunnon. Runsaasta kahdesta miljoonasta kotitaloudesta oli vapaa-ajan asunto lähes joka neljännellä taloudella. Luvut koskevat vain Suomessa omistettuja yksityisiä vapaa-ajan asuntoja.

Kolmannes omistajakotitalouksista käytti vapaa-ajan asuntonaan vanhaa asuinrakennusta tai muuta alkupe-
räisestä käytöstä poisjäänyttä rakennusta. Joka kolmas talous omisti vapaa-ajan asuntonsa yhdessä sukulaisten tai muiden talouksien kanssa.

Vapaa-ajan asunnosta kertyi omistajalle vuoden aikana keskimäärin 1 000 markkaa käyttökustannuksia. Tämän lisäksi tulevat vapaa-ajan asunnon rakentamis- ja hankintakustannukset sekä omaisuusvero.

Omistajataloudet oleskelivat vapaa-ajan asunnollaan vuonna 1985 keskimäärin neljä ja puoli viikkoa.

Tiedot ilmenevät Tilastokeskuksen vuonna 1985 tekemästä kotitaloustiedustelusta. Myös Matkailun edistämiskeskus tutki samana vuonna suomalaisten lomattumuksia. Mökkilomailun suosio oli selvityksen mukaan pysynyt vakiona viimeisen kymmenen vuoden aikana. Uusien lomaviettomuotojen tarjonta ei ollut horjuttanut mökkiloman suosiota.

OMA VAPAA-AJAN ASUNTO VAKIINTUNEILLA KOTITALOUKSILLA

Vapaa-ajan asunnon omistajien joukossa oli keskimääräistä enemmän mm. toimihenkilötalouksia, lapsiperheitä, suurituloisia ja kaupunkilaistalouksia. Keskimääräistä vähemmän oli sitävastoin yksinäisiä henkilöitä ja pienituloisia kotitalouksia.

Selvästi suurin vapaa-ajan asunnon omistajien ryhmä oli toimihenkilötaloudet. Noin 40 prosenttia vapaa-ajan asunnon omistajista kuului tähän ryhmään. Työntekijätalouksia oli vapaa-ajan asunnon omistajista runsas neljännes.

Yli kolmannes vapaa-ajan asunnon omistajista kuului talouden käytettävissä olevien tulojen mukaan korkeimpaan tulonsaajaviidennekseen. Suuri osa tähän tulonsaajaryhmään kuuluvista oli aktiivisessa iässä olevia talouksia (lapsiperheitä, kahden aikuisen talouksia), joissa oli vähintään kaksi ammatissa toimivaa henkilöä. Pienituloisimpaan viidennekseen kuuluvia talouksia oli vapaa-ajan asunnon omistajista noin 9 prosenttia.

Vapaa-ajan asunnon omistajien joukossa oli keskimääräistä enemmän talouksia, jotka asuivat omistusasunnossa. Samoin vapaa-ajan asunnon omistajilla oli keskimääräistä useammin oma auto.

TAULUKKO 1: VAPAA-AJAN ASUNNON OMISTAJAKOTITALOUKSIEN TAUSTATIETOJA VUONNA 1985

	Vapaa-ajan asunnon omistajatalouksista %	Kaikista kotitalouksista %
Toimihenkilötalouksia	39.5	30.7
Työntekijätalouksia	27.6	28.7
Maatalousyrittäjätalouksia	4.0	5.8
Muita yrittäjätalouksia	6.6	4.8
Eläkeläistalouksia	20.5	26.8
Kahden huoltajan lapsiperheitä	29.6	25.6
Yksinäisiä henkilöitä	25.3	35.2
Lapsettomia pareja	24.1	20.1
Alimpaan tuloviidennekseen kuuluvia	9.1	20.0
Ylimpään tuloviidennekseen kuuluvia	34.3	20.0
Kaupunkilaistalouksia	68.0	63.1
Kerrostalossa asuvia	43.3	42.8
Omistusasunnossa asuvia	80.2	69.0
Oma auto	72.0	57.0

LÄHES JOKA KOLMANNELLA OMISTAJATALOUDELLA VAPAA-AJAN ASUNTONA ENTINEN ASUINRAKENNUS

"Mökkiläiset" jakautuivat vapaa-ajan asuntojensa ominaisuuksien puolesta kahteen selvästi erottuvaan ryhmään. Kolmannes omistajista ilmoitti vapaa-ajan asunnokseen rakennuksen, joka oli alunperin rakennettu johonkin muuhun käyttötarkoitukseen. Pääosa näistä rakennuksista oli käytöstä poisjääneitä asuinrakennuksia. Kaksi kolmannelta "mökkiläisistä" omisti jo alkujaan vapaa-ajan käyttöön rakennetun kesämökin.

Entistä asuinrakennusta tms. kesämökinään käyttävistä talouksista lähes puolet jakoi omistusoikeuden sukulaisten tai muiden talouksien kanssa.

TAULUKKO 2. KOTITALOUKSIEN OMISTAMAT VAPAA-AJAN ASUNNOT RAKENNUKSEN ALKUPERÄISEN KÄYTTÖTARKOITUKSEN JA OMISTAJAKOTITALOUKSIEN LUKUMÄÄRÄN MUKAAN VUONNA 1985

Alkuperäinen käyttötarkoitus	Omistajakotitalouksien lukumäärä				Kaikki
	1	2	3	4+	
	%	%	%	%	%
Vapaa-ajan asunto	74.6	9.5	6.0	9.9	100.0
Asuinrakennus	50.9	8.5	9.5	31.1	100.0
Muu rakennus	57.0	23.6	2.9	16.5	100.0

Alkuperäisen vapaa-ajan asunnon omistaneista talouksista neljännes omisti mökkinsä muiden kanssa.

KOTITALOUKSILLA NOIN 370 000 VAPAA-AJAN ASUNTOA

Vapaa-ajan käytössä olleiden asuntojen lukumäärä oli pienempi kuin omistajatalouksien määrä, koska osa vapaa-ajan asunnoista oli useamman kuin yhden talouden omistuksessa. Kotitalouksien antamien tietojen pohjalta voidaan arvioida, että Suomessa oli vuonna 1985 noin 370 000 vapaa-ajan käytössä ollutta asuntoa. Näistä runsas neljännes, 97 000, oli entisiä asuntoja tai muita rakennuksia, jotka oli myöhemmin otettu vapaa-ajan käyttöön. Loput 273 000 olivat alkuperäisiä vapaa-ajan asuntoja.

Vapaa-ajan asuntojen määrä on kasvanut koko 1980-luvun ajan. Tarkkaa arviota lisäyksestä ei käytettävissä olevan tutkimuksen avulla ole mahdollista tehdä. Vuoden 1980 väestölaskennan mukaan Suomessa oli 252 000 vapaa-ajan asuntoa. Tutkimusmenetelmästä johtuen luku ei ole kuitenkaan täysin vertailukelpoinen kotitaloustiedustelun tiedon kanssa.(1)

VAPAA-AJAN ASUNNON IKÄ VAIHTELI ALKUPERÄISEN KÄYTTÖTARKOITUKSEN MUKAAN

Alkuperäisistä kesäasunnoista runsaat 80 prosenttia oli rakennettu vuoden 1960 jälkeen, vajaat 20 prosenttia 1980-luvulla. Entisistä asuinrakennuksista sitävastoin yli 90 prosenttia oli rakennettu ennen 60-lukua.

TAULUKKO 3. VAPAA-AJAN ASUNNOT ALKUPERÄISEN KÄYTTÖTARKOITUKSEN JA RAKENTAMISVUODEN MUKAAN VUONNA 1985

Alkuperäinen käyttötarkoitus	Rakentamisvuosi					Kaikki %
	-1939 %	1940-59 %	1960-69 %	1970-79 %	1980- %	
Vapaa-ajan asunto	4.0	14.8	24.0	38.4	18.8	100.0
Asuinrakennus	56.2	37.4	4.2	0.8	1.4	100.0
Muu rakennus	40.2	28.2	9.8	10.0	11.9	100.0

ALKUPERÄISEN VAPAA-AJAN ASUNNON PINTA-ALA KESKIMÄÄRIN 44 NELIÖMETRIÄ

Rakennuksen alkuperäinen käyttötarkoitus vaikutti oleellisesti vapaa-ajan asunnon ominaisuuksiin. Alunperin vapaa-ajan käyttöön rakennettujen kesäasuntojen pinta-ala oli keskimäärin 44 neliömetriä. Yli 80 prosenttia näistä oli kooltaan alle 60 neliömetriä, runsaat 50 prosenttia alle 40 neliömetriä.

(1) Kotitaloustiedustelun tyyppisessä tutkimuksessa haastateltavat saattavat ilmoittaa vapaa-ajan asuntoikseen rakennuksia, jotka on rekisteröity muuhun kuin vapaa-ajan käyttöön. Tutkimusmenetelmästä aiheutuva ero näkyy erityisesti vapaa-ajan asunnon alkuperäisessä käyttötarkoituksessa. Vuoden 1980 väestölaskennan mukaan runsas 50 000 vapaa-ajan asuntoa oli alunperin rakennettu muuhun käyttötarkoitukseen. Kotitaloustiedustelun mukaan näitä rakennuksia oli vuonna 1985 noin 97 000.

TAULUKKO 4. VAPAA-AJAN ASUNNOT ALKUPERÄISEN KÄYTTÖTARKOITUKSEN JA PINTA-ALAN MUKAAN
VUONNA 1985

Alkuperäinen käyttötarkoitus	Pinta-ala (neliometriä)					Kaikki %
	-39 %	40-59 %	60-79 %	80-89 %	100- %	
Vapaa-ajan asunto	51.5	31.6	10.2	2.9	3.8	100.0
Asuinrakennus	20.8	31.0	20.9	14.6	12.7	100.0
Muu rakennus	55.9	33.5	7.4	0.6	2.6	100.0

Entisissä asuinrakennuksissa oli pinta-alaa keskimäärin 65 neliometriä. Suurempi ala ei välttämättä merkinnyt väljempää oleskelutilaa, sillä vanhoja asuinrakennuksia oli tavallista useammin jaksassa monta omistajaa. Vajaat 50 prosenttia näistä kesäasunnoista oli pinta-alaltaan vähintään 60 neliometriä.

Omistajatalouksien ilmoituksen mukaan lähes 80 prosenttia entisistä asuinrakennuksista oli edelleen talviasuttavassa kunnossa. Alkuperäisistä vapaa-ajan asunnoista oli ympärivuotiseen käyttöön soveltuvia vajaa kolmannes.

80 PROSENTILLA OLI OMA RANTA

Vesistön rannalla sijaitseva mökki on oleellinen yhdistelmä suomalaisten vapaa-ajan viettämisessä. Lähes 80 prosenttia vapaa-ajan asunnon omistajista ilmoitti mökkiinsä kuuluvan oman rannan. Näistä joka viidennen mökki oli meren rannalla.

Veden läheisyys oli tärkeää erityisesti alunperin vapaa-ajan käyttöön tarkoitetuille kesämökeille. Yli 90 prosenttia näissä asuvista kotitalouksista omisti oman rannan. Myöhemmin vapaa-ajan käyttöön muutettujen asuntojen omistajista oma ranta oli lähes 50 prosentilla.

Kolme neljästä mökin ja rannan omistavasta taloudesta kertoi mökkinsä sijaitsevan alle 50 metrin etäisyydellä omasta rannasta.

Veden äärellä sijaitsevan vapaa-ajan asunnon varusteisiin kuuluu vene. Vajaalla 60 prosentilla talouksista oli soutuvene, lähes 30 prosentilla moottori- tai purjevene.

VAPAA-AJAN ASUNNON KÄYTTÖKUSTANNUKSET 1 000 MARKKAA VUODESSA

Vapaa-ajan asunnon käyttökustannukset olivat vuonna 1985 noin 1 000 markkaa omistajakotitaloutta kohti. Mukana ei ole vapaa-ajan asunnon hankintaa varten otettujen lainojen lyhennyksiä eikä omaisuusveroa. Keskimääräiset kustannukset jakaantuivat seuraavasti:

TAULUKKO 5. VAPAA-AJAN ASUNNON MENOT OMISTAJAKOTITALOUTTA KOHTI VUONNA 1985

Menot	Alkuperäinen käyttötarkoitus			
	Vapaa-ajan asunto		Ei vapaa-ajan asunto	
	MK	%	MK	%
Korot	300	27.6	190	18.9
Korjaukset	239	22.0	203	20.1
Vesimaksut	5	0.5	10	1.0
Muut menot	216	19.9	153	15.2
Lämpö, valo ja voima	325	30.0	452	44.8
Yhteensä	1 085	100.0	1 008	100.0

Kevään 1988 hintatasolle muunnettuna (KHI 1988:V = 112,3) vapaa-ajan asunnosta aiheutuvat kustannukset ovat keskimäärin 1 220 markkaa omistajakotitaloutta kohti.

Sekä alkuperäisten vapaa-ajan asuntojen että entisten asuinrakennusten käyttökustannukset olivat vuodessa yhtä suuret. Kustannusrakenteessa oli kuitenkin selviä eroja. Myöhemmin vapaa-ajan käyttöön muutetuissa rakennuksissa 45 prosenttia kustannuksista aiheutui energiamenoista. Alkuperäisissä vapaa-ajan asunnoissa kului korkomenoihin runsas neljännes kokonaiskustannuksista. Myös muihin menoihin kului keskimääräistä runsaammin rahaa lähinnä korkeampien vakuutusmaksujen vuoksi.

KESKIMÄÄRIN NELJÄ JA PUOLI VIIKKOA VUODESSA VAPAA-AJAN ASUNNOLLA

Omistajatalouden jäsenet käyttivät vapaa-ajan asuntoaan vuonna 1985 keskimäärin neljä ja puoli viikkoa. Tähän aikaan on laskettu yhteen täydet ja vajaat viikot sekä viikonloput, jolloin koko talous tai joku sen jäsenistä asui vapaa-ajan asunnossa.

Vapaa-ajan asuntojen käyttötiheys vaihteli varsin paljon. Runsas kolmannes talouksista vietti viikonloppuja mökillään korkeintaan neljä kertaa vuoden aikana. Vajaa kolmannes omistajista oli mökillään vähintään 16 viikonloppua vuodessa.

TAULUKKO 6. VAPAA-AJAN ASUNNOLLA VIETETYT VIIKONLOPUT VUONNA 1985

	Omistajataloudet yhteensä %	Alkup.vapaa- ajanasunto %	Ei-alkup.vapaa- ajanasunto %
0- 4 viikonloppua	36.9	34.0	43.4
5-10 viikonloppua	20.7	21.4	19.1
11-15 viikonloppua	13.4	14.7	10.5
16 + viikonloppua	29.0	29.9	27.0
Yhteensä	100.0	100.0	100.0

Vapaa-ajan asuntojen talviasuttavuus ei ainakaan entisten asuinrakennusten tai muiden rakennusten osalta vaikuta niiden käyttötiheyteen. Lähes 80 prosenttia entistä asuinrakennusta vapaa-ajan asuntonaan käyttävistä talouksista ilmoitti asunnon olevan edelleen talviasuttavan. Kuitenkin yli 40 prosenttia näistä talouksista käytti vapaa-ajan asuntoaan korkeintaan neljänä viikonloppuna vuodessa.

Alkuperäiset vapaa-ajan asunnot olivat viikonloppuisin selvästi useammin käytössä huolimatta siitä, että vain kolmannes niiden omistajista ilmoitti vapaa-ajan asunnon olevan talviasuttavan.

Käyttöviikkoa kohti koitui mökin omistajalle kustannuksia (ilman lainojen lyhennyksiä ja veroja) keskimäärin 240 markkaa.

PERUSTIEDOT SAATIIN 8 200:LTA

Tutkimukseen tarvittavat tiedot kerättiin 8 200:lta kotitaloudelta eri puolilta Suomea. Tämän julkaisun tiedot koskevat lähinnä vapaa-ajan asunnon omistaneita kotitalouksia, joita tutkimuksessa mukana olleista talouksista oli 2 108. Suomessa oli vuonna 1985 480 000 vapaa-ajan asunnon omistanutta kotitaloutta. Yksityisessä käytössä olleiden vapaa-ajan asuntojen lukumäärä oli runsas 100 000 pienempi kuin vapaa-ajan asunnon omistaneiden kotitalouksien lukumäärä. Erotus aiheutui siitä, että osa vapaa-ajan asunnoista oli useamman talouden yhteiskäytössä.

Tämän julkaisun tiedot koskevat vain kotitalouksien yksityisessä käytössä olleita vapaa-ajan asuntoja. Yritysten tai yhdistysten omistamat tai vuokratut vapaa-ajan asunnot eivät sisälly julkaisun tietoihin.

Tutkimuksessa mukana olleet kotitaloudet pitivät kirjaa menoistaan kahden viikon ajan. Lisäksi heitä haastateltiin tilinpidon alkaessa ja vuoden 1986 alussa. Vapaa-ajan asuntoja koskevat tiedot kerättiin lähes yksinomaan jälkimmäisessä haastattelussa.

Kotitaloustiedustelu 1985

Vapaa-ajan asunnot

SVT Suomen Virallinen Tilasto
Finlands Officiella Statistik
Official Statistics of Finland

Central Statistical
Office of Finland

Income and consumption
1988:7

Tiedustelut - Förfrågningar

Ari Tyrkkö
(90) 58 001
Syyskuusta 1988 lähtien
(90) 17 341

Vuoden 1985 kotitaloustiedustelusta ovat ilmestyneet seuraavat julkaisut:

Kotitalouksien kestokulutushyödykkeiden omistus, Tilastotiedotus TU 1987:1, Helsinki 1987, 35 mk

Elintarvikkeiden kulutusmäärät ja ateriat, Tilastotiedotus 1987:4, Helsinki 1987, 35 mk

Mihin rahat kuluvat -taitelehtinen, Helsinki 1988, 6 mk

Vapaa-ajan kulutusmenot, Tulot ja kulutus 1988:2, Helsinki 1988, 20 mk

Kotitalouksien käyttämät yhteiskunnalliset palvelut, Tulot ja kulutus 1988:3, Helsinki 1988, 35 mk

Kotitalouksien kulutusmenot, Tulot ja kulutus 1988:4, Helsinki 1988, 62 mk

Laatuselvitys, Tulot ja kulutus 1988:5, Helsinki 1988, 70 mk

Kotitaloustiedusteluja on aikaisemmin tehty vuosina 1966, 1971, 1976 ja 1981. Tietoja on julkaistu Tilastotiedotus- ja Tilastollisia tiedonantoja -sarjoissa.

Julkaisujen myynti:

Försäljning:

Hinta - Pris

Tilastokeskus
PL 504
00101 Helsinki
Puh. (90) 173 41

Statistikcentralen
PB 504
00101 Helsingfors
Tel. (90) 173 41

30 mk

ISSN 0784-8420
= Tulot ja kulutus
ISBN 951-47-1715-5